

Samenvatting Baggerplan binnenwateren Harlingen 2025-2040

Inleiding

In opdracht van de Gemeente Harlingen is door Antea Nederland B.V. in 2024 het beleid- en beheerplan “Baggeren binnenwateren Harlingen” van de gemeente Harlingen voor de periode 2025-2040 opgesteld.

Doel

Het doel is het evalueren en actualiseren van het bestaande baggerplan door het opstellen van een nieuw beleid- en beheerplan wateren. Hierin worden de wateren benoemd waarvoor de gemeente Harlingen een beheer- en/of onderhoudstaak heeft. Het beleid- en beheerplan wateren geeft zowel inzicht in het jaarlijks beheer van wateren als in de baggeropgave (aantal m3 en kosten) voor de periode 2025-2040. De beschouwde periode is gebaseerd op een baggercyclus van 15 jaar. Zowel de beleidsmatige alsmede de operationele aspecten rondom water zijn in het plan vastgelegd.

Het beleid- en beheerplan wateren gaat alleen in op de wateren in de gemeente Harlingen waarvoor de gemeente de onderhoudsverplichting heeft. Het betreft zowel water in stedelijk gebied als water in landelijk gebied. In de tabellen zijn de overige watergangen waarvoor de onderhoudsverplichting is overgedragen aan Wetterskip Fryslân en provincie Fryslân nog wel ter informatie opgenomen. Voor deze watergangen worden echter geen kosten meer doorberekend

Circulariteit

Bij baggeren wordt gekeken naar het hergebruik van de vrijkomende baggerspecie en het gebruikte materieel van de aannemer.

Beleidsontwikkelingen beheer

Een tweetal ontwikkelingen zijn van invloed geweest op het huidige areaal van wateren waarvoor de gemeente Harlingen een beheer- en/of onderhoudstaak heeft. Het betreft de volgende ontwikkelingen:

Overdracht vaarwegbeheer

In 2014 is in het kader van de Waterwet een aantal vaarwegen in beheer en onderhoud overgedragen van de Gemeente Harlingen naar Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân. Het eigendom van de overgedragen vaarwegen blijft ongewijzigd. Het beheer en onderhoud wordt door provincie of waterschap uitgevoerd en bekostigd.

Overdracht stedelijk water

Eind 2016 zijn in het kader van Overdracht Stedelijk Water (OSW) een groot aantal secundaire watergangen overgegaan naar het waterschap. Hierbij is overeengekomen dat het jaarlijkse onderhoud van de watergangen tegen een vergoeding door de gemeente wordt uitgevoerd. Het baggeren van de watergangen is, nadat het achterstallig onderhoud is weggewerkt, een verantwoordelijkheid van het waterschap. Wetterskip Fryslân hanteert hiervoor vaste onderhoudsdieptes. Het eigendom van de overgedragen hoofd- en secundaire wateren blijft ongewijzigd. Bij OSW is tevens overeengekomen dat de gemeente voor een deel van de vijvers een financiële tegemoetkoming van het waterschap ontvangt voor het gewoon en buiten gewoon onderhoud. In de periode tussen 2020 en 2024 is het achterstallige onderhoud voor de overdracht van het stedelijke waterwater uitgevoerd waarmee het onderhoud in het kader van het Overdracht Stedelijke Water (OSW) is afgerond.

Soorten onderhoud

Er is onderscheid gemaakt in gewoon onderhoud, buiten gewoon onderhoud en achterstallig

onderhoud.

Gewoon onderhoud

Onder gewoon onderhoud wordt verstaan het jaarlijkse onderhoud voor de instandhouding van de waterhuishoudkundige functies van een oppervlaktewaterlichaam. Hierbij moet men denken aan het verwijderen van begroeiing (maaïen en hekkelen), afval en het herstel van beschadigingen aan oevers. Dit type onderhoud valt buiten de scope van het onderhavige baggerplan.

Buiten gewoon onderhoud (baggeren)

Dit betreft het in stand houden van een oppervlaktewaterlichaam overeenkomstig het in de legger of vastgestelde onderhoudsdiepte omtrent richting, vorm, afmeting en constructie. Dit gebeurt door het baggeren van de watergang. De frequentie van baggeren binnen het stedelijk gebied wil de gemeente zo beperkt mogelijk houden in verband met de impact van de baggerwerkzaamheden, in dit plan wordt een frequentie gehanteerd van 1 keer per 5 jaar.

Achterstallig baggeronderhoud

Een aantal watergangen worden in het kader van OSW overgedragen aan het Wetterskip Fryslân. Als in deze watergangen nog bagger binnen het WF-profiel ligt wordt dat als achterstallig baggeronderhoud beschouwd. Het achterstallig onderhoud in 2024 weg gewerkt

Onderhoudsplichtverplichting per watertype

Watertype	Buiten gewoon onderhoud binnen WF-profiel	Buiten gewoon onderhoud buiten WF-profiel
Hoofdwateren	WF	GH
Secundair wateren	WF	GH
Open wateren	GH	GH
Schouwwateren	GH of PA	GH
Overig wateren	GH	GH

1) Wetterskip Fryslân 2) Gemeente Harlingen 3) Particulier

Onderhoudsverplichtingen gemeente Harlingen per watertype.

Hoofdwateren	1.694 ha
Secundair wateren	1.180 ha
Open wateren	3.969 ha
Schouwwateren, twee oevers	19.036 km
Schouwwateren, enkele oever	30.960 km
Overige wateren	2.571 ha

Conclusie en aanbevelingen

De gemeente Harlingen is tot het jaar 2030 gemiddeld € 205.000 per jaar nodig voor het uitvoeren van het baggeronderhoud. Hierin zitten de globale prijzen voor voorbereiding, uitvoering, verwerken en onvoorziene kosten (10%).

Schouwwater

Het wordt aanbevolen om de werkzaamheden voor het baggeren van het schouwwater in een apart werk op de markt te zetten. Het baggeren van schouwsloten is veelal een ander type baggerwerk dan het baggeren van stedelijke watergangen. Het vergt veel afstemming met aanliggende eigenaren en kan vaak goed door lokale (loonwerk) bedrijven gedaan worden. De nieuwe diepteschouw wordt naar verwachting omstreeks 2025/2026 uitgevoerd.

Hoofdwatergangen

De hoofdwatergangen hebben overwegend nog meer dan genoeg diepte. Uitzonderingen hierop zijn een aantal locaties langs de kanten. Zoals in 8.1 is aangegeven kunnen probleemlocaties worden verholpen door deze gebieden te ploegen. Omdat er nu al klachten zijn, wordt geadviseerd om deze werkzaamheden al begin 2025 te laten uitvoeren.

Overige watergangen

Voor het baggeren van de overige watergangen wordt ook geadviseerd om deze in één baggerwerk uit te voeren. Het is namelijk niet kostenefficiënt om (kleine) baggerwerken apart te laten uitvoeren. Het baggerwerk van de overige watergangen zou in het najaar van 2028 gepland kunnen worden.

Ook hierbij geldt dat het dan wenselijk is om het onderzoek en besteksvoorbereiding ruim van tevoren uit te voeren. In dit geval adviseren wij ook een deel het waterbodemonderzoek in het najaar van 2027 uit te voeren en de besteksvoorbereiding in het voorjaar van 2028.

Financiën

Voor de jaarlijks fluctuerende kosten in de beheerplannen worden voorzieningen aangehouden. Door middel van een jaarlijks gelijkblijvende dotatie aan deze voorzieningen worden deze fluctuerende kosten geëgaliseerd. De jaarlijkse dotatie dient van een dusdanig niveau te zijn dat de voorziening altijd positief blijft.

Beheerplan	Jaarlijkse dotatie t/m 2024	Jaarlijkse dotatie vanaf 2025	Verschil
Baggeren binnenwater	€ 34.000	€ 205.000	€ 171.000

De baggerkosten blijven vrijwel gelijk de komende jaren.

De kostenstijging is het gevolg van oa toename analysekosten baggerspecie. Het aantal stoffen waarop getoetst moet worden neemt toe, zoals bijvoorbeeld pfas. Hierdoor worden ook stortlocaties of toepassingsmogelijkheden beperkter en stijgen de verwerkingskosten.

Door betere meet-methoden, 3d scans i.p.v. enkele puntpeilingen wordt de hoeveelheid bagger beter in te schatten, hierdoor zijn hoeveelheden in sommige waterpartijen beduidend hoger dan in het huidige beheerplan waren ingeschat. En uiteraard geldt ook voor het baggeren dat de loon brandstofkosten enorm zijn gestegen.